

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Комітет з питань етики

РІШЕННЯ

від 13 березня 2024 року № 21 (86)

про внесення на розгляд

**Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти
подання про наявність у дисертації доктора економічних наук
Баженкова Є. В. «Забезпечення системи стратегічного управління
освітньої галузі: теорія і методологія» фактів академічного плагіату**

До Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі – Національне агентство) надійшла скарга в електронній формі від Смірнова Олега Ювеналійовича щодо виявлення в захищеній 23 лютого 2023 року на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.051.11 Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова дисертації доктора економічних наук Баженкова Євгена Володимировича «Забезпечення системи стратегічного управління освітньої галузі: теорія і методологія» фактів академічного плагіату (реєстр. № 21-АД від 19.07.2023, далі – скарга).

Комітет з питань етики (далі – Комітет) своїм рішенням № 30 (43) від 28 липня 2023 року прийняв скаргу до розгляду та призначив доповідачем Артюхова А. Є.

Про прийняття скарги до розгляду Комітетом належним чином було проінформовано Є. Баженкова, як особу, стосовно дисертації якого подано скаргу, та Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, як заклад, спеціалізована вчена рада якого прийняла рішення про присудження наукового ступеня. Водночас, копія скарги оприлюднена на сайті Національного агентства.

Особою, стосовно дисертації якого подано скаргу, було надано пояснення щодо інформації, яка міститься у скарзі. Зокрема, відповідно до наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» (зі змінами згідно наказу МОН України № 579 від 31 травня 2019 року), список використаних джерел формується здобувачем наукового ступеня за його вибором. Наказ не регламентує кількості першоджерел та кількості посилань. Отже, автор має право вказати у списку використаних джерел абсолютно всі першоджерела з якими він ознайомився у ході дослідження, а послатися лише на ті, що були безпосередньо ним цитовані.

Є. Баженков зазначає, що наукові положення, висновки та рекомендації у дисертації обґрунтовані, що зумовлюється досконалим дослідженням, детальним аналізом та узагальненням значного обсягу сучасних наукових

джерел з питань функціонування та розвитку освітньої галузі та стратегічного менеджменту. Відображені у дисертації позиції різних науковців мають відповідне посилання, що не суперечить принципам академічної доброчесності, а значний перелік використаних джерел підтверджує концептуалізм і ґрунтовність підходів до дисертаційного дослідження у процесі розв'язання поставлених завдань.

Також Є. Баженковим було надано відповідь з поясненнями щодо порівняльної таблиці Смірнова О. Ю., а також 5 копій свідоцтв про авторське право на відповідні публікації, копія довідки про перевірку дисертації на плагіат від 10 листопада 2022 року.

Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова також надав пояснення щодо інформації, яка міститься у скарзі. Зокрема, заклад зазначає дотримання всіх процедур щодо захисту докторської дисертації Баженкова Є. В., у тому числі одержання ним позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення її результатів, перевірку цієї докторської дисертації, в тому числі за допомогою Unicheck, під час її попереднього розгляду, отримання 15 відгуків від науковців на автореферат дисертації тощо.

Рішенням комітету за дорученням доповідача за скаргою перевірку викладених у скарзі відомостей, а також аналіз пояснень особи, стосовно дисертації якого подано скаргу, та закладу, спеціалізована вчена рада якого прийняла рішення про присудження наукового ступеня, здійснював секретаріат Національного агентства.

Рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 24 жовтня 2023 року (протокол № 16 (45) від 24 жовтня 2023 року) затверджено Порядок розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації (далі – Порядок) у новій редакції та встановлено, що він набуває чинності з дня, наступного після його затвердження. Оскільки під час розгляду скарги було змінено нормативно-правове регулювання, у Комітеті відсутні підстави для застосування нечинного попереднього регулювання. Відтак Комітетом застосовується Порядок у новій редакції з дня набрання ним чинності.

Відповідно до пункту 12 Порядку в новій редакції уповноважений підрозділ секретаріату Національного агентства здійснює перевірку викладених у скарзі відомостей щодо наявності у дисертації фактів академічного плагіату у строк до шести місяців з дня прийняття її до розгляду Комітетом.

Уповноважений підрозділ секретаріату Національного агентства надав 26 січня 2024 року Звіт перевірки відомостей щодо наявності фактів академічного плагіату у дисертації доктора економічних наук Баженкова Є. В. «Забезпечення системи стратегічного управління освітньої галузі: теорія і методологія» з результатами проведеного аналізу виявлених за допомогою відповідного програмного забезпечення фрагментів збігів щодо неправомірного використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів без відповідного посилання (реєстр. № 6 від 26 січня 2024 року, далі – матеріали перевірки).

Згідно з пунктом 14 Порядку у новій редакції, Голова Комітету, отримавши від уповноваженого підрозділу секретаріату Національного агентства матеріали перевірки, передає їх протягом сімох робочих днів на ознайомлення членам Комітету та визначає доповідача зі складу Комітету, який не пізніше одного місяця від дня отримання ним матеріалів перевірки подає Голові Комітету мотивований проєкт рішення Комітету.

На підставі наведеного, з метою дотримання вимог пункту 14 Порядку Голова Комітету 01 лютого 2024 року визначив себе доповідачем за скаргою, проаналізував матеріали перевірки та визнав їх достатніми для підготовки проєкту рішення Комітету, який надав 01 березня 2024 року.

При оцінці матеріалів перевірки, пояснень наданих особою, стосовно дисертації якого подано скаргу, та закладом, спеціалізована вчена рада якого прийняла рішення про присудження наукового ступеня, Комітет керується пунктом 21 Порядком, згідно якого будь-які документи чи свідчення про наявність або відсутність у дисертації та/або наукових публікаціях, у яких висвітлені наукові результати дисертації, фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації не є вирішальними, не мають наперед визначеного значення для Комітету і враховуються в сукупності з іншими документами та матеріалами при прийнятті рішень відповідно до цього Порядку.

Комітет бере до уваги, що відповідно до пункту 38 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197 (далі – Порядок 1197), особа, якій за рішенням МОН (МОНмолодьспорту, ВАК) видано диплом доктора (кандидата) наук, може бути позбавлена відповідного ступеня у разі виявлення порушень вимог нормативно-правових актів з питань атестації наукових кадрів, чинних на момент прийняття рішення МОН (МОНмолодьспортом, ВАК) про видачу відповідного диплома або затвердження рішення ради про присудження ступеня доктора філософії.

Згідно із пунктом 9 Порядку 1197, який є чинним на момент прийняття рішення про видачу диплома доктора економічних наук Є. Баженкову, використання в докторській дисертації, наукових публікаціях, в яких висвітлені основні наукові результати докторської дисертації, наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів супроводжується обов'язковим посиланням на автора та/або на джерело опублікування.

Порушення цієї норми є підставою для відмови у присудженні наукового ступеня доктора наук або для скасування рішення докторської ради про присудження наукового ступеня доктора наук.

Окрім цього, здобувач засвідчує власним підписом на титульній сторінці докторської дисертації, що подані до захисту наукові положення є його власним напрацюванням і всі використані ідеї, наукові результати, цитати супроводжуються належними посиланнями на їх авторів та джерела опублікування.

Відповідно до результатів проведеної перевірки дисертації доктора економічних наук Є. Баженкова «Забезпечення системи стратегічного управління освітньої галузі: теорія і методологія» виявлені численні текстові

збіги з наступними опублікованими текстами інших авторів без належних посилань:

Барна М. Ю., Рогачевський О. П. Теоретичні засади стратегічного управління у системі охорони здоров'я. Вісник Хмельницького національного університету. 2018, № 6. Т. 3. С. 130–135.

Бутко М. П., Дітковська М. Ю., Задорожна С. М. та ін. Стратегічний менеджмент. навч. посіб. / За заг. ред. Бутка М. П. Київ : «Центр учбової літератури», 2016. 376 с.

Варенко В. М., Братусь І. В., Дорошенко В. С., Смольніков Ю. Б., Юрченко В. О. Системний аналіз інформаційних процесів: Навч. посіб. К. : Університет "Україна". 2013. 203 с.

Горелов Д. О. Большенко С. Ф. Стратегія підприємства : навч.-метод. посіб. Харків : Вид-во ХНАДУ, 2010. 133 с.

Гребінчук О. М. Стратегічне, тактичне та оперативне управління виробництвом машинобудівних підприємств. Ефективна економіка. № 10. 2010.

Григор'єв Є. С. Державне регулювання фінансово-економічних процесів в умовах глобалізації: теорія і методологія : дис. ... д-р екон. наук; 08.00.03. Львівський торговельно-економічний університет Центральної спілки споживчих товариств України. Львів, 2018. 482 с.

Гущина Ю. И. Развитие рынка образовательных услуг под влиянием глобализации. Вестник БГУ. 2012. №3 (2). С. 113–116.

Денєжніков С. С. Методологія форсайту в науковому прогнозуванні майбутнього. Філософія науки: традиції та інновації. 2015. № 1 (11). С. 108–117.

Дименко Р. А. Формування структурно-логічної моделі реалізації комплаєнс-політики у телекомунікаційній галузі. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. Збірник наукових праць. 2019. Том 18.– Вип. 3 (43). С. 200–216.

Ілляшенко С.М. Сутність, структура й методичні основи оцінки інтелектуального капіталу підприємства. Економіка України. 2008. № 11. С. 16–26.

Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти : монографія / Л.О. Волощук, Є.І. Масленніков, Е.А. Кузнєцов, Ю.М. Сафонов, С.В. Філіппова та ін.; за ред. д.е.н., доц. Л.О. Волощук, д.е.н., проф. Є.І. Масленнікова. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. Випуск 4. 524 с.

Карпін С. І. Теоретичні аспекти інвестиційно-інноваційної інтеграційної стратегії розвитку агропромислового комплексу. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2021. № 2. С. 15–21.

Коломієць П.В. Погляди науковців стосовно комплаєнсу як елементу податкової безпеки України. Право та суспільство. 2020. № 2. Ч. 2. С. 258–263.

Коломіна О. Б. Організаційні засади управління інтелектуальним капіталом виробничого підприємства : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Одес. нац. політехн. ун-т. Одеса, 2016. 24 с.

Ланских А. Н. Стратегия развития сферы услуг высшего профессионального образования на основе инновационно-ориентированного прогнозирования : дисс. ... доктора экономических наук. М., 2012.

Ланских А. Н. Стратегия развития сферы услуг высшего профессионального образования на основе инновационно-ориентированного прогнозирования : автореф. дисс. ... доктора экономических наук. М., 2012. 44 с.

Масіна Л. О. Стратегічний контролінг в системі державного регулювання національної економіки : дис. ... кандидата економічних наук. Одеса, 2019. 254 с.

Мулик Т. О. Організація діагностики діяльності підприємства та його бізнес-процесів: теоретико-методичні підходи. Modern Economics. 2019. № 17. С. 158–164.

Рогачевський О. П. Застосування методології форсайт у стратегічному розвитку національної галузі охорони здоров'я. Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. 2020. Т. 25. Вип. 6 (85). С. 75–79.

Рогачевський О. П. Забезпечення стратегічного управління у системі охорони здоров'я в умовах глобальних викликів: теорія і методологія : дис. ... докт. економічних наук. Одеса, 2021. 402 с.

Сафонов Ю. М., Григор'єв Г. С. Параметричне макроекономічне планування в системі державного регулювання. Екон. вісн. ун-ту / Переяслав-Хмельниц. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди. 2017. Вип. 34/1. С. 204-214.

Сорока М. П. Формування державної політики стратегічного планування розвитку регіонів в умовах інтеграції України до світової спільноти : дис. ... д. держ. упр. : 25.00.02. Миколаїв, 2012. 441 с.

Урусова З. П. Роль держави у фінансуванні освіти в Україні. Всеукраїнський науково-виробничий журнал "Інноваційна економіка". 2013. № 6 (44). С. 49-52.

Шеремет О. О. Впровадження платформи форсайт у забезпеченні та реалізації ринкових стратегій у харчовій промисловості. Ефективна економіка. 2019. № 5.

Шеремет О. О. Місія та модель функціонування суб'єктів харчової промисловості у національному макроекономічному середовищі. XIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України». Одеса, 30-31 травня 2019 р. С. 201-202.

Шеремет О. О. Теоретико-методологічні підходи до класифікації факторів, які впливають на формування ринкових стратегій у харчовій промисловості. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2019. Т. 18. Вип. 2 (42). С. 171–185.

Шершньова З. Є. Стратегічне управління. Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2004. 699 с.

Яворська О. Г. Управління інтелектуальним капіталом підприємств туристичної інфраструктури: теорія, методологія, практика. Монографія. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2020. 338 с.

Фрагменти дисертації, щодо яких були встановлені збіги з текстами інших авторів без належних посилань, розташовані з с. 45 по с. 326 у формі часткового оприлюднення наукових результатів інших авторів як власних (зокрема, с. 45, 49, 52, 91, 97, 108, 163, 165, 179, 181, 182, 184, 186, 187, 236, 237, 244, 247, 248, 317, 319, 320, 321) або у формі дослівного відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства (зокрема, с. 48, 49, 50, 51, 54, 55, 56, 61,

62, 66, 68, 82, 83, 84, 88, 89, 90, 91, 110, 117, 118, 120, 122, 123, 127, 129, 130, 133, 134, 138, 139, 140, 144, 165, 166, 168, 169, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 178, 180, 183, 185, 191, 217, 220-222, 225, 226, 229, 230, 231, 233, 234, 235, 237, 238, 239, 242, 243, 248, 249, 250, 252, 255, 256, 266, 267, 268, 269, 272, 278, 282, 283, 308, 311, 317, 318, 319, 320, 322, 323, 324, 325, 326), що охоплює частини дисертації від її підрозділу 1.1 до висновків.

За наслідками вивчення матеріалів перевірки, а також інформації, наданої доповідачем, Комітет дійшов висновку про наявність фактів академічного плагіату у дисертації доктора економічних наук Є. Баженкова «Забезпечення системи стратегічного управління освітньої галузі: теорія і методологія».

Відповідно до частини четвертої статті 42 Закону України «Про освіту» академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Згідно із частиною дев'ятою статті 19 Закону України «Про вищу освіту» Комітет з питань етики розглядає питання порушення академічної доброчесності і вносить відповідні подання до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

Відповідно до частини сьомої статті 28¹ Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня кандидата наук, доктора наук у разі встановлення відповідно до законодавства фактів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти здійснюється у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, та може бути оскаржено відповідно до законодавства.

На підставі наведеного, відповідно до частини дев'ятої статті 19 Закону України «Про вищу освіту», частини четвертої статті 42 Закону України «Про освіту», частини сьомої статті 28¹ Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», пунктів 9, 38, 41 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, пунктів 21-22 Порядку розгляду скарг/повідомлень щодо фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, затвердженого на засіданні Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (протокол № 16 (45) від 24 жовтня 2023 року), Комітет

ВИРІШИВ: внести на розгляд Національного агентства подання про наявність у дисертації доктора економічних наук Баженкова Є. В. «Забезпечення системи стратегічного управління освітньої галузі: теорія і методологія» фактів академічного плагіату.

Голова Комітету

Артем АРТЮХОВ